

Oponentský posudok rigorózneho práce

Autorka: Jana Klimšová

Názov rigorózneho práce: Subkultúra skinheads

Vedúca rigorózneho práce: Mgr. Silvia Letavajová, PhD.

Oponentka rigorózneho práce: Doc. PhDr. Katarína Podoláková, CSc.

V doterajších dejinách slovenskej etnológie výskum subkultúr nepatrí k nosným témam tejto vednej disciplíny. Je potešiteľné, že rozsiahla problematika subkultúr popri sociológii, antropológii a kulturológii dostáva adekvátny priestor aj v etnológii. Jana Klimšová sa rozhodla venovať pozornosť tej časti tejto problematiky, ktorá je spoločensky veľmi aktuálna – subkultúre skinheads. Výsledky svojho skúmania predkladá v rigorózneho práci Subkultúra skinheads, v rozsahu 104 strán a 90 strán príloh.

Po vymedzení cieľov práce a metód a techník, ktoré pri jej realizácii uplatnila, sa v druhej kapitole venuje vymedzeniu pojmov, s ktorými v práci ďalej operuje. Nosnou je tretia kapitola, začínajúca históriou subkultúry skinheads a jej vnútornou diferenciaciou. Autorka - podobne ako v predchádzajúcej kapitole - na základe uvedenej literatúry a množstva internetových zdrojov mapuje názory rôzne orientovaných autorov. Jej deskripcia je dôkladná, s presným uvádzaním prameňov a čo je sympatické aj s vyjadrením vlastného názoru. Napriek snahe o objektívny prístup pri hodnotení skinheads nevyhla sa niektorým protirečeniam, tak ako sa im nevyhli ani autori, ktorých cituje. Napr.: V histórii formujúceho sa hnutia skinheads vo V. Británii sa popisuje ich negatívny postoj k prisťahovalcom (str. 29), pričom o jednu stranu ďalej sa konštatuje, že „robotníci z V. Británie a prisťahovalci z Jamajky sa stali základným pilierom vzniku novej subkultúry, ktorá sa nazýva Skinheads“(str.30). Toto konštatovanie je zaujímavé najmä v súvislosti so skutočnosťou, že prisťahovalci sú dodnes - z rôznych dôvodov - pre pravicovo orientovaných skinheads neprijateľní.

V súvislosti s analýzou hnutia skinheads venuje autorka práci veľa pozornosti starému, pritom stále aktuálnemu problému rasizmu. Je to pochopiteľné vzhľadom na narastajúci počet rasovo motivovaných útokov, priam trestných činov, čo je v práci napokon dokumentované ako časť štvrtej kapitoly „Prejavy rasizmu v súčasnosti.“ Skúmanie tohto fenoménu v prostredí skinheads bolo podľa priloženého, veľmi dobre navrhnutého dotazníka, naplánované a možno aj zrealizované. Škoda, že názory členov hnutia na túto oblasť neboli aj prezentované. Bolo by dobré vedieť, či skinheadov označujú ako realizátorov týchto činov len „neobjektívne“ médiá, alebo sa ich účasť dá doložiť policajnými štatistikami. Zaujíma ma to v súvislosti s tým, že J. Klimšová na viacerých miestach práce negatívne hodnotí jednostranné postoje masmédií a nimi vytváranú negatívnu verejnú mienku vo vzťahu k subkultúre skinheads, ktorých považujú za rasistov: „...pravícovo orientovaní skinheadi sa hlásili k myšlienkam národného socializmu...,...strhli na seba pozornosť médií a tak sa vytvoril všeobecne prijímaný názor o tom, že skinheadi sú rasisti (str.33). Otázka znie: sú rasisti, alebo nie? Ak vezmeme do úvahy analýzu autorky o tom, že „Zahraniční

inšpirátori českých a slovenských ultrapravicových organizácií“(časť 3.2.1. podkapitoly 3.2. „Organizácia skinheads na Slovensku a v Čechách“) sú predovšetkým Ku Klux Klan (str.34) a nacizmus (str.35) natíska sa odpoveď - áno. Ceníme si snahu autorky o objektívne hodnotenie členov subkultúry, ale (podobne ako novinárom) jej z ich analýzy vychádza obraz ľudí, ktorí sú právom verejnou mienkou odsudzovaní. Možno by pomohlo skinhedom (aj práci), keby sa podarilo zdokumentovať na ich aktivitách a pomocou ich výpovedí, že ich „hodnotový rebríček sa týka najmä rodiny a rodinných príslušníkov“ (str. 91), že ich „fascinuje láska ku krajine, odpor k tvrdým drogám“, resp. „benevolentný prístup k ľahkým drogám (napr. k marihuane) a ich voľný prístup k životu“. (str. 27). Je ovšem možné – a na to snád' odpovie ďalší výskum – že teória a prax sa rozchádzajú, alebo že takýchto „skalných“ je zanedbateľná menšina.

Práca vo viacerých ohľadoch zachádza za hranice vymedzenej témy – t.j. analýzy subkultúry skinheads. Vďaka takémuto rozšíreniu (napr. analýza pravicového a ľavicového extrémizmu, alebo subkapitoly popisujúce Slovenský štát či Protektorát Čechy a Morava ako aj rozdelenie ČSFR a vzťah k týmto udalostiam) sa aktivity príslušníkov subkultúry skinheads dostávajú do širšieho kontextu politického diania v Čechách a na Slovensku.

Pozitívne hodnotíme dôkladný popis vonkajších poznávacích znakov skúmanej subkultúry akými sú symboly, odev, obuv, účesy a módné doplnky. Kvalitne spracovaná je aj podkapitola o hudobných prejavoch príslušníkov skinheads .

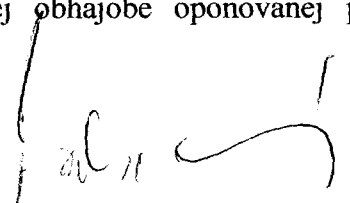
Jednotlivé kapitoly vhodne dopĺňajú autentické výpovede respondentov, ktorými sú – čo je opäť chvályhodné – nielen skinheadi, ako príslušníci subkultúry, ale aj náhodne vybraní reprezentanti majoritnej spoločnosti. (Len drobná poznámka: respondentov charakterizujú nie „sociologické údaje“- str. 27, 89 , ale demografické údaje.)

Šírku záberu pri riešení analyzovanej problematiky dokumentuje kapitola 4.2, ktorá obsahuje analýzu prezentácie rasizmu vo vybraných slovenských printových a elektronických médiách. Bolo by dobré, keby autorka v budúcnosti mohla pokračovať pri spracovávaní tejto témy prostredníctvom obsahovej analýzy.

Za cenný materiál vhodne dopĺňajúci rigoróznu prácu považujeme Prílohy. Uvedené fotografie, texty piesní a monitoring vybranej tlače a televízií rozširujú a kompletizujú prácu. Rovnakým obohatením je aj rozsiahly Poznámkový aparát, Internetové zdroje a Zoznam literatúry.

Záver:

Predložená rigorózna práca rieši aktuálnu spoločenskú problematiku, akou je Subkultúra skinheads. Pri koncipovaní autorka využila výsledky vlastného terénneho výskumu, adekvátnym spôsobom pracovala s relevantnými prameňmi literárnymi i internetovými, ktoré dôsledne citovala. Predložený text rozširuje a obohacuje naše poznatky o histórii a súčasnom stave subkultúry skinheads vôbec a v Čechách a na Slovensku zvlášť. Vzhľadom na to, že rigorózna práca spĺňa nároky kladené na práce tohto druhu, navrhujem , aby po vykonaní rigorózneho skúšky a úspešnej obhajobe oponovanej práce **bol Jane Klimšovej udelený titul PhDr.**

Doc.PhDr. Katarína Podoláková,CSc.

Bratislava, 16.4.2010